

Flygtider för trollsländor i Skåne

Denna sammanställning som uppdateras årligen sedan 2009 är gjord för att fungera som en hjälp till alla inventerare i projektet Trollsländor i Skåne 2009-2014. Hittar du felaktigheter eller har frågor så kontakta gärna oss i projektet på vars hemsida du hittar ännu mer information: www.trollsländor.se

Mediandatum är snittdatum uträknat på de sex senaste säsongerna, det vill säga de vi har tillräcklig eller hyfsad data för (2008-2013). Medianen är i det långa loppet mer lämplig att använda som riktmärke än de fenologiska extremdatumerna. För flera arter saknas fortfarande tillräcklig data och för dessa anges då "data saknas" (DS). Även för flera "vanliga" arter saknas det data, t ex rapporteras inte arter som stenflodtrollslända och starrmosaikslända tillräckligt mycket för att ge ett riktigt bra underlag. I en del fall är därför mediandatum uträknat på färre säsonger.

Underlag för **fenologiska extremdatum ("fenologirekord")** kan vara äldre än från 2008, alltså jämfört med de som används i medianuträkningen. Fenologin kan variera väldigt mycket från år till år beroende på yttre faktorer som väder och temperatur. Extremdatum för tidigaste respektive sista fynd ska ses som extremer och inte som riktmärken. Bäst fungerar de som varningsklockor om man tror sig se en art vars extremdatum ligger nära i tiden. Då är det läge att vara extra noga vid artbestämningen även av vanligare arter så man inte artbestämmer dem av ren slentrian.

Under 2013 slogs det fortsatt fenologirekord, men jämfört med de föregående åren är de färre. Fem vår- och sju höstrekord slogs, vilket är något färre än 2012 (9 vår/8 höst) men mycket färre än åren dessförinnan (2009-2011 som mest 23 vår/24 höst). De så att säga nya arterna klarblå mosaikslända, brun kejsartrollslända, vandrande ängstrollslända och mindre kejsartrollslända är ej inräknade då i princip samtliga fynd av dessa arter innebär en förändring på grund av väldigt få fynd. Att det slås färre fenologirekord, trots ett fortsatt stort antal rapporter och en mycket mild höst, kan inte tolkas annat än att vi täppt till många kunskapsluckor och därför görs det inte längre så många extrema fynd.

Kommentarer på datum 2013

- Under 2013 gjordes det fem nya "tidigaste"-rekord. För kanske första gången har vi inte ett enda extremt fynd att rapportera om vad gäller detta. Det är endast mindre justeringar med några få eller någon enstaka dag.
- Under 2013 gjordes det sju nya "senaste"-rekord. Det är precis som med vårrekorden endast mindre justeringar med några få eller någon enstaka dag. Större ängstrollslända sågs förvisso tolv dagar senare än tidigare, men det är högst väntat, det är den art som oftast ses riktigt sent även på andra håll i norra Europa. Decemberfynd av den arten framöver skulle inte vara en överraskning. Mindre smaragdflickslända sågs åtta dagar senare än tidigare och det är också väntat. Där är nog novemberfynd att vänta framöver.

Ordningen på arterna nedan följer för enkelhetens skull den i boken alla inventerare får, med undantag av de arter som saknas i densamma. En **asterisk*** visar att det skedde en förändring av extremdatum under året. **DS** = (tillräcklig) data saknas. Ett datum med (**parentes**) utgör data, t ex median, som inte motsvarar verkligheten då vi ännu inte har fått in tillräckligt med rapporter för att ge kunna ange tillförlitlig median. Vi vill reservera oss för rapporter inkomna efter årsskiftet, rapporter inkomna i efterhand och sådana som ännu ej är validerade.

Förhoppningsvis kan vi efter nästa säsong (den sista i atlasprojektet) finna tid att gå över de äldre fenologiuppgifterna igen. Det rapporteras ganska mycket i efterhand, något vi inte kan ta hänsyn till i de årliga uppdateringarna av flygtiderna (= vi har inte tid att gå över alla säsonger varje år). Efter projektet är över kommer denna årliga översyn att upphöra. Om det finns annat forum och intresse för att fortsätta återstår att se.

Ungefärlig tolkning av tabellen

Allmän/tämligen allmän:

arten finns i lämplig miljö under rätt tid och ibland i massförekomst

Mindre allmän: den flyger normalt nu men är sällan eller aldrig förekommande i särskilt stora antal

Fåtalig/sällsynt: den flyger normalt i små antal, mest lokalt eller är av andra skäl svår att hitta

Tillfällig/mycket sällsynt: den ses kanske inte ens årligen utan bara tillfälligt eller är på väg ut/in

* = nytt fenologirekord under 2013   DS = data saknas för att kunna ange datum   (datum) = data finns men är bristfällig

Arter förekommande i Skåne¹

	Första fynd	Första median	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	Sista fynd	Sista median
Blå jungfruslända <i>Calopteryx virgo</i>	18/5*	22/5							1/9	17/8
Blåbandad jungfruslända <i>Calopteryx splendens</i>	11/5	17/5							2/10	23/8
Pudrad smaragdflickslända <i>Lestes sponsa</i>	3/6	9/6							2/10	24/9
Kraftig smaragdflickslända <i>Lestes dryas</i>	2/6	7/6							4/9	24/8
Mindre smaragdflickslända <i>Lestes virens</i>	2/6 ²	10/7							27/10*	6/10
Vinterflickslända <i>Sympecma fusca</i> ³	2/3	DS							(29/8)	(22/8)
Flodflickslända <i>Platycnemis pennipes</i>	23/5	28/5							11/9	17/8
Större rödögonflickslända <i>Erythromma najas</i>	8/5	12/5							26/8	10/8
Mindre rödögonflickslända <i>Erythromma viridulum</i>	13/6	22/6							7/9	23/8
Röd flickslända <i>Pyrrhosoma nymphula</i>	28/4	3/5							22/8	1/8
Spjutflickslända <i>Coenagrion hastulatum</i>	29/4	12/5							27/9	6/8
Månflickslända <i>Coenagrion lunulatum</i>	8/5	(16/5)							16/7	(14/6)
Griptångsflickslända <i>Coenagrion armatum</i>	2/5	(12/5)							8/8 ⁴	(11/6)
Ljus lyrflickslända <i>Coenagrion puella</i>	7/5	11/5							19/9	22/8
Mörk lyrflickslända <i>Coenagrion pulchellum</i>	30/4	6/5							9/9	22/8
Sjöflickslända <i>Enallagma cyathigerum</i>	5/5	11/5							9/10	25/9
Mindre kustflickslända <i>Ischnura pumilio</i>	3/5	21/5							25/9	(25/8)
Större kustflickslända <i>Ischnura elegans</i>	3/5	8/5							11/9	5/9
Höstmosaikslända <i>Aeshna mixta</i>	4/7 ⁵	13/7							6/11	24/10

	Första fynd	Första median	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	Sista fynd	Sista median
Klarblå mosaikslända <i>Aeshna affinis</i>	19/7	(26/7)			-----				15/8	(5/8)
Starrmosaikslända <i>Aeshna juncea</i>	5/6	3/7			=====				17/10	(18/9)
Gungflymosaikslända <i>Aeshna subarctica</i>	29/6	(16/7)			=====				3/10	(9/9)
Blågrön mosaikslända <i>Aeshna cyanea</i>	9/6 ⁶	26/6			=====				4/11	18/10
Grön mosaikslända <i>Aeshna viridis</i>	14/7	(26/7)			=====				15/9	(25/8)
Brun mosaikslända <i>Aeshna grandis</i>	30/5	12/6			=====				20/10	24/9
Kilfläckslända <i>Anaciaeshna isosceles</i>	21/5	26/5		=====					4/8	25/7
Blå kejsartrollslända <i>Anax imperator</i>	29/5	5/6		=====					4/9	22/8
Mindre kejsartrollslända <i>Anax parthenope</i>	20/6*	DS			-----				19/8	DS
Brun kejsartrollslända <i>Anax ephippiger</i>	DS	DS			-----				1/10	DS
Tidig mosaikslända <i>Brachytron pratense</i>	1/5	9/5	=====						5/7	26/6
Sandflodtrollslända <i>Gomphus vulgatissimus</i>	7/5	14/5	=====						5/8	5/7
Stenflodtrollslända <i>Onychogomphus forcipatus</i>	3/6*	(11/6)		=====					6/8	3/8
Kungstrollslända <i>Cordulegaster boltoni</i>	27/5	(14/6)		=====					31/8	23/8
Tvåfläckad trollslända <i>Eitheca bimaculata</i>	21/5	31/6		=====					17/7*	(4/7)
Guldtrollslända <i>Cordulia aenea</i>	30/4	3/5	=====						10/8	4/8
Metalltrollslända <i>Somatochlora metallica</i>	27/5	1/6		=====					17/9	27/8
Gulfläckig glanstrollslända <i>Somatochlora flavomaculata</i>	24/5*	31/5		=====					29/8*	16/8
Mindre glanstrollslända <i>Somatochlora arctica</i>	3/6	(26/6)			-----				9/9	23/8
Fyrfläckad trollslända <i>Libellula quadrimaculata</i>	29/4	6/5	=====						6/9*	28/8

	Första fynd	Första median	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	Sista fynd	Sista median
Bred trollslända <i>Libellula depressa</i>	1/5	7/5							4/9	5/8
Spetsfläckad trollslända <i>Libellula fulva</i>	2/6	5/6							10/8	14/7
Större sjötrollslända <i>Orthetrum cancellatum</i>	13/5	21/5							7/9	25/8
Mindre sjötrollslända <i>Orthetrum coerulescens</i>	7/6*	(18/6)							27/8	13/8
Bred kärrtrollslända <i>Leucorrhinia caudalis</i>	3/6*	(11/6)							20/7	DS
Pudrad kärrtrollslända <i>Leucorrhinia albifrons</i>	21/5	28/5							6/8	3/8
Myrtrollslända <i>Leucorrhinia dubia</i>	7/5	20/5							19/8	31/7
Nordisk kärrtrollslända <i>Leucorrhinia rubicunda</i>	28/4	9/5							23/7	9/7
Citronfläckad kärrtrollslända <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	1/5	14/5							9/8*	20/7
Gulfläckad ängstrollslända <i>Sympetrum flaveolum</i>	10/6	6/7							15/9	2/9
Vandrande ängstrollslända <i>Sympetrum fonscolombii</i>	3/6	(3/6)							8/10	DS
Svart ängstrollslända <i>Sympetrum danae</i>	14/6	25/6							27/10*	16/10
Tegelröd ängstrollslända <i>Sympetrum vulgatum</i>	8/6	22/6							5/11	17/10
Större ängstrollslända <i>Sympetrum striolatum</i>	6/6	12/6							24/11*	27/10
Blodröd ängstrollslända <i>Sympetrum sanguineum</i>	23/6	25/6							30/10	12/10

¹ Vandrande smaragdfläckslända, fjällmosaikslända, brun kejsartrollslända och dvärgfläckslända är inte med då de skånska fynden i dessa fall uteslutande rör sig om väldigt gamla och mycket fåtaliga fynd. I några fall är dessutom fynden av sådan natur att de bör granskas närmare.

² Detta är ett extremt fynd, det näst tidigaste är daterat 3/7.

³ Traditionella fenologidatum kan inte anges för denna art då djuren övervintrar som vuxna individer och därmed åtminstone teoretiskt kan ses även under vinterhalvåret. Vi

har tyvärr väldigt få rapporter från hela året i dagsläget.

⁴ Detta är ett extremt fynd, det näst senaste är daterat 27/6.

⁵⁻⁶ Dessa är mycket tidiga, och det finns dessutom ännu tidigare för båda dessa arter. I ett fall har observatören tagit tillbaka obsen men den finns ändå kvar på Artportalen. I en del andra fall är det inte vuxna individer som avses, men det framgår inte alltid av rapporterna. Hur många sådana "fel" som finns är svårt att sätta om, särskilt när det gäller allmänna arter.